

INs 523/14

POSTANOWIENIE

Dnia 6 listopada 2014 roku

Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim, I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: ***SSR Jacek Stypułkowski***

Protokolant: ***Agnieszka Konczerewicz***

po rozpoznaniu w dniu 28 października 2014 roku w Bielsku Podlaskim

na rozprawie

sprawy z wniosku (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w T.

z udziałem L. K. (1) i B. K.

o podział majątku wspólnego

postanawia:

I Ustalić, że w skład majątku wspólnego B. T.i L.małżonków K.wchodzi spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu nr (...)o pow. 48 m², położonego w budynku przy ul. (...)w B., znajdującego się w zasobach Spółdzielni Mieszkaniowej w B.o wartości 130 245,39 zł.

II Ustalić, że B. K. pokryła dług obciążający oboje małżonków w kwocie 17 518,26 zł.

III Dokonać podziału majątku wspólnego B. T.i L. K. (1)małżonków K.w ten sposób, że składnik majątkowy opisany w pkt I orzeczenia przyznać B. K..

IV Zasądzić od B. K. tytułem spłaty na rzecz L. K. (1) kwotę 51 316,76 zł pięćdziesiąt jeden tysięcy trzysta szesnaście złotych i siedemdziesiąt sześć groszy) płatne w terminie dwóch miesięcy od daty uprawomocnienia orzeczenia, z odsetkami w wysokości 13 % w stosunku rocznym w przypadku uchybienia terminowi płatności.

V Ustalić wydatki w sprawie na kwotę 1690,44 zł i uznać je za uiszczone do kwoty 1000 zł przez B. K..

VI Zasądzić na rzecz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w T. od L. K. (1) i B. K. kwoty po 508,50 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

VII Nakazać pobrać do Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim od:

1. L. K. (1) – z zasądzonych na jej rzecz w pkt V świadczenia – kwotę 345,22 zł,

2. B. K. kwotę 345,22 zł,

tytułem nieuiszczonych wydatków.

VIII Stwierdzić, że pozostałe koszty postępowania zainteresowani ponoszą we własnym zakresie.

INs 523/14

UZASADNIENIE

(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w T. wniosła o dokonanie podziału majątku wspólnego L. K. (1) i B. K. w ten sposób, aby składnik majątkowy w postaci spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu nr (...) o pow. 48 m², położonego w budynku przy ul. (...) w B. przyznać L. K. (1) ze spłatą na rzecz B. K.. Wnosił również o zasądzenie od uczestników postępowania kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Uczestnik postępowania L. K. (1) przychylił się do wniosku, co do zasady, jednakże wnosił o przyznanie jedynego składnika majątkowego w postaci spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu B. K. bez spłat na jego rzecz

Uczestniczka postępowania B. K. przychyliła się do wniosku, co do zasady, wniosła o przyznanie spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu na jej rzecz ze stosownym rozliczeniem z byłym mężem, wniosła o rozliczenie nakładów, jakich dokonała na przedmiotowy lokal w postaci wymiany stolarki okiennej i drzwiowej oraz wykonania stałej zabudowy meblowej, uwzględnienie wierzytelności uczestniczki postępowania B. K. w stosunku do L. K. (1) w ostatecznej wysokości 30 150 zł z tytułu pokrycia zobowiązań podatkowych uczestnika oraz rozliczenie wierzytelności uczestniczki postępowania z tytułu ciężarów poniesionych przez nią związanych z opłatami czynszowymi i energią elektryczną.

Sąd ustalił i zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności Sąd pragnie wskazać, że wnioskodawca (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością T. posiada interes prawny we wszczęciu postępowania o podział majątku wspólnego L. K. (1) i B. K., bowiem jest on wierzycielem L. K. (1). Wierzytelność wnioskodawcy została stwierdzona prawomocnym nakazem zapłaty Sądu Rejonowego w B.z dnia 25 lipca 2005 roku wydanym w sprawie sygn. akt (...), opatrzonym klauzulą wykonalności na rzecz wnioskodawcy postanowieniem tegoż sądu z dnia 31 lipca 2012 roku wydanym w sprawie (...) (k.14). Wnioskodawca prowadzi egzekucję przeciwko dłużnikowi L. K. (1), a w jej toku zajęte zostało spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu nr (...) o pow. 48 m², położone w budynku przy ul. (...) w B. (k.17-27).

Uczestnicy postępowania L. K. (1) i B. K. związek małżeński zawarli w dniu 10 kwietnia 1983 roku. Wyrokiem Sądu Okręgowego w B.z dnia 12 lutego 2008 roku wydanym w sprawie sygn. akt (...), małżeństwo zainteresowanych zostało rozwiązane przez rozwód bez orzekania o winie (k.157v). Wyrok rozwodowy uprawomocnił się dnia 4 marca 2008 roku.

Wcześniej, w dniu 13 października 1999 roku uczestnicy postępowania zawarli umowę majątkową małżeńską, mocą, której z tą datą wyłączili obowiązującą ich majątkową wspólność ustawową. Wówczas to ustala między uczestnikami postępowania ustawowa wspólność małżeńska powstała z chwilą zawarcia związku małżeńskiego (art. 31 kro).

Mimo zawartej umowy majątkowej małżeńskiej, a potem rozwodu uczestnicy postępowania wspólnie mieszkali w mieszkaniu będącym przedmiotem podziału.

Zgodnie z przepisami art. 567 § 3 kpc w zw. z art. 684 kpc w postępowaniu o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami sąd ustala skład i wartość dorobku ulegającemu podziałowi. Z chwilą zawarcia małżeństwa powstaje między małżonkami z mocy ustawy wspólność majątkowa (wspólność ustawowa) obejmująca przedmioty majątkowe nabyte w czasie jej trwania przez oboje małżonków lub przez jednego z nich (majątek wspólny). Przedmioty majątkowe nieobjęte wspólnością ustawową należą do majątku osobistego każdego z małżonków (art. 31 § 1 kro). Do majątku wspólnego należą w szczególności: pobrane wynagrodzenie za pracę i dochody z innej działalności zarobkowej każdego z małżonków, dochody z majątku wspólnego, jak również z majątku osobistego każdego z małżonków, środki zgromadzone na rachunku otwartego lub pracowniczego funduszu emerytalnego każdego z małżonków (art. 31 § 2 kro).

Podstawą do ustalenia składu majątku wspólnego uczestników postępowania były ich zgodne oświadczenia w tym zakresie, dokumenty i zeznania przesłuchanych w sprawie świadków.

Wszyscy zainteresowani zgodnie wskazywali, że jedynym składnikiem majątku wspólnego uczestników postępowania jest spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu nr (...) o pow. 48 m², położone w budynku przy ul. (...) w B.. Przynależność do majątku wspólnego potwierdza wpis w dziale II księgi wieczystej nr (...) (k.22-27). Prawo to jest obciążone hipoteką przymusową zwykłą w kwocie 40 243,61 zł na rzecz Skarbu Państwa – Urzędu Skarbowego w B. (k.23v 24) jako zabezpieczenie spłaty należności podatkowych wynikających z działalności gospodarczej L. K. (1).

Spór w sprawie zainteresowani toczyli wokół wartości spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu, sposobu podziału majątku oraz należności zgłoszonych przez B. K. do rozliczenia.

Zdaniem Sądu w sposób niewątpliwy wykazano, że uczestniczka postępowania w 2008 roku dokonała nakładów na przedmiotowy lokal w postaci wymiany stolarki okiennej i drzwiowej oraz stałej zabudowy meblowej. Okoliczność tę zarówno potwierdził przesłuchany w sprawie świadek J. N. (k.74), jak też znalazło to odzwierciedlenie w dokumentach (k.38-39).

Równie niewątpliwym był fakt poniesienia przez uczestniczkę postępowania opłat związanych z kosztami eksploatacyjnymi mieszkania oraz za energię elektryczną na łączną kwotę 17 518,26 zł. Znalazło to swoje potwierdzenie w dowodach wpłat na rzecz Spółdzielni Mieszkaniowej w B. (k.40-50, 174-177, 182-185). Uczestniczka ponosiła koszty, które obciążały oboje byłych małżonków, bowiem spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu stanowiło ich majątek wspólny, a nadto oboje oni korzystali z mieszkania.

Z mocy art. 45 § 1 kro każdy z małżonków może żądać zwrotu wydatków i nakładów, które poczynił ze swego majątku osobistego na majątek wspólny. Niewątpliwie opłaty eksploatacyjne z tytułu posiadania wspólnego spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu obciążają oboje zainteresowanych i fakt spełnienia tego świadczenia przez jedno z byłych małżonków rodzi jego uprawnienie do żądania zwrotu stosownej części od drugiego z nich. Do chwili ustania wspólności małżeńskiej odpowiedzialność małżonków za ich wspólne zobowiązania jest solidarna, natomiast z momentem ustania wspólności zmienia ona swój charakter, bowiem do majątku wspólnego, rozumianego jako zespół przedmiotów majątkowych, a więc szeroko pojętych praw rzeczowych i obligacyjnych, stosuje się przepisy o wspólności majątku spadkowego i o dziale spadku (art. 46 kro). Tak, więc w postępowaniu o podział majątku wspólnego rozliczone mogą być nakłady jednego z małżonków na majątek wspólny (zapłata opłat eksploatacyjnych) ze swego majątku osobistego. Skoro zatem uczestniczka postępowania B. K. po ustaniu wspólności ustawowej pokryła te należności na sumę 17 518,26 zł, to połowę tej kwoty (8759,13 zł) winien ponieść uczestnik postępowania L. K. (1).

W toku postępowania uczestniczka B. K. wskazywała, że rozliczeniu w podziale majątku wspólnego winna podlegać również kwota 30 150 zł, jaką zapłaciła Urzędowi Skarbowemu w B., jako spłata zaległych zobowiązań podatkowych L. K. (1) (k.51-54, 96, 178-181).

Sąd wniosek ten uznał jednakże za niezasadny. Z dokumentacji złożonej w toku sprawy wynika, że wszystkie tytuły wykonawcze wystawione przez Urząd Skarbowy w B., stanowiące podstawę wpisu hipoteki i stwierdzające należności, które obecnie spłaca uczestniczka B. K. pochodzą z działalności gospodarczej prowadzonej przez jej byłego męża, ale powstały w okresie po wyłączeniu przez uczestników postępowania wspólności majątkowej (k.79-87, 93-95). Zatem B. K. dokonując spłat tych należności L. K. (1) poczyniła nakład ze swego majątku osobistego na majątek osobisty swego byłego męża.

Sąd wyraża pogląd, że w postępowaniu o podział majątku wspólnego niedopuszczalne jest co do zasady rozliczenie nakładów poczynionych przez jednego z byłych małżonków ze swego majątku osobistego na majątek osobisty drugiego z byłych małżonków. Tożsame stanowisko zawarł Sąd Najwyższy w tezie postanowienia z dnia 3 kwietnia 1970 roku (sygn. akt III CRN 70/70), stwierdzając, że przepis art. 45 § 1 kro normuje jedynie obowiązek zwrotu przez małżonka wydatków i nakładów poczynionych z majątku wspólnego na jego majątek odrębny (obecnie osobisty), jak

również prawo domagania się zwrotu wydatków i nakładów, które poczynił ze swego majątku odrębnego na majątek wspólny. Nie są natomiast objęte dyspozycją tego przepisu i nie podlegają wyrównaniom przy podziale majątku wspólnego wydatki i nakłady poczynione kosztem majątku odrębnego jednego z małżonków na majątek odrębny drugiego. Rozliczenia te podlegają ogólnym normom prawa i postępowania cywilnego, nakazującym dochodzenie przez byłych małżonków roszczeń, które nie są objęte przepisem art. 45 § 1 kro w postępowaniu procesowym. Pogląd ten stał się powszechny, a Sąd Najwyższy podtrzymał go w wyroku z dnia 7 czerwca 2002 roku (sygn. akt IV CKN 1108/00), w którym wskazał, że nakłady z majątku odrębnego jednego z małżonków na majątek odrębny drugiego podlegają rozliczeniu z majątku wspólnego tylko wówczas, gdy na przedmiot majątkowy stanowiący majątek odrębny jednego z małżonków dokonano nakładów zarówno z majątku wspólnego, jak i z majątku odrębnego małżonków. Jest to stanowisko będące kontynuacją jednolitej linii orzeczniczej, w którą wpisuje się także uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 1980 roku (sygn. akt III CZP 46/80, OSNCP 1981, Nr 11, poz. 206). W tezie tej uchwały wskazano wprawdzie, że w postępowaniu o podział majątku wspólnego rozliczeniu podlegają również nakłady z majątku odrębnego małżonków na majątek odrębny jednego z nich. Jednak w uzasadnieniu dokonano istotnego zastrzeżenia, które pozwala uznać, że stanowisko to jest uzasadnione jedynie w wyjątkowych sytuacjach, w których zachodzi potrzeba kompleksowego rozliczenia małżonków w jednym postępowaniu ze względu na przedmiot majątkowy, którego dotyczy to postępowanie, w szczególności zaś, gdy na rzecz stanowiącą majątek odrębny jednego z małżonków dokonano nakładów zarówno z majątku wspólnego, jak i z majątków odrębnych małżonków (tak również Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 31 stycznia 2013 roku, sygn. akt I ACa 731/12).

Taka sytuacja w niniejszej sprawie jednakże nie występuje. Uczestniczka B. K. dochodzi, bowiem zwrotu nakładów poczynionych wyłącznie ze swojego majątku osobistego na majątek osobisty uczestnika L. K. (1). W takiej sytuacji roszczenia z tytułu zwrotu wydatków, nakładów i spłaconych długów przewidziane w art. 45 kro podlegają rozpoznaniu w procesie (postanowienie SN z dnia 12 kwietnia 2000 roku, sygn. akt IV CKN 27/00). Rozliczenie z tego tytułu w postępowaniu o podział majątku wspólnego nie jest zatem dopuszczalne.

Ustalając wartość majątku podlegającego podziałowi Sąd posiłkował się opinią biegłego z zakresu szacowania nieruchomości M. S. (k.112-124, 160) z której wynika, że wartość spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu będącego przedmiotem tego postępowania wynosi 155 803 zł. Biegły ustalił nadto, że wartość nakładów w postaci wymiany stolarki okiennej i drzwiowej oraz stałej zabudowy meblowej dokonanych przez uczestniczkę postępowania B. K. wynosi 12 464 zł.

Jednakże biorąc pod uwagę to, że biegły ocenił wartość lokalu wg aktualnego stanu, a nie wg stanu na datę ustania wspólności tj. 13 października 1999 roku, wartość lokalu spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu należało pomniejszyć o wartość nakładów, które zostały poczynione po ustaniu wspólności.

Biegły w swej opinii nie uwzględnił istniejącego obciążenia hipotecznego spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu będącego przedmiotem postępowania. Dział IV księgi wieczystej prowadzonej dla lokalu ujawnia hipotekę przymusową na kwotę 40 243,61 zł, jednakże pamiętać należy, że wierzytelność zabezpieczona tą hipoteką wygasła do kwoty 30 150 zł wskutek jej spłacenia przez B. K.. Zatem obciążenie hipoteczne jedynego składnika podlegającego podziałowi w tym postępowaniu powoduje konieczność obniżenia jego wartości o sumę niespłaconej wierzytelności, a więc o 13 093,61 zł (40 243,61 – 30 150 = 13 093,61).

Zasadność takiego działania potwierdził w wielu orzeczeniach Sąd Najwyższy wskazując, że przy podziale majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami w zasadzie nie bierze się pod uwagę pasywów. Niespłacone długi, które obciążają majątek wspólny, przy podziale majątku wspólnego w zasadzie nie podlegają rozliczeniu. Jednakże inną kwestią jest ustalenie wartości przedmiotów wchodzących w skład majątku wspólnego i podlegających podziałowi (art. 684 w zw. z art. 567 § 3 kpc). Przy szacowaniu składników majątku wspólnego należy uwzględnić obciążenie zmieniające rzeczywistą wartość tych składników majątkowych, w szczególności obciążenie o charakterze prawnorzeczowym, za które ponosi odpowiedzialność każdorazowy właściciel nieruchomości, zwłaszcza obciążenie hipoteką i prawami dożywocia. Wartość takich obciążeń odlicza się zarówno przy ustalaniu składników majątku wspólnego, jak i przy zaliczeniu wartości przyznanej jednemu z małżonków nieruchomości na poczet

przysługującego mu udziału w majątku wspólnym (postanowienia Sądu Najwyższego z: dnia 21 stycznia 2010 roku w sprawie sygn. akt I CSK 205/09, dnia 29 września 2004 roku w sprawie sygn. akt II CK 538/03, dnia 11 marca 2010 roku w sprawie sygn. akt IV CSK 429/09).

Uczestniczka postępowania B. K. co prawda kwestionowała wartość prawa do lokalu ustaloną przez biegłego, jednakże podnoszone przez nią argumenty stanowiły jedynie polemikę z ustaleniami biegłego i nie zasługiwały na uwzględnienie.

Zdaniem Sądu opinia biegłego S., sporządzona została rzetelnie i obiektywnie, zgodnie z zasadami wiedzy fachowej, charakteryzuje się szczegółowością a wnioski z niej wyciągnięte poparte zostały szerokim uzasadnieniem. Opinia ta stanowiła podstawę orzekania w sprawie.

Sąd zatem ustalił, że wartość spółdzielczego własnościowego prawo do lokalu nr (...) o pow. 48 m², położonego w budynku przy ul. (...) w B. wynosi ostatecznie 130 245,39 zł (155 803 – 12 464 – 13 093,61 = 130 245,39).

Zgodnie z art. 50¹ kro w razie ustania wspólności, udziały małżonków są równe, chyba że umowa majątkowa małżeńska stanowi inaczej. Przepis ten nie wyłącza zastosowania art. 43 § 2 i 3 kro.

Art. 43 § 1 kro stanowi, że oboje małżonkowie mają równe udziały w majątku wspólnym. Norma § 2 tegoż przepisu stanowi, że z ważnych powodów każdy z małżonków może żądać, ażeby ustalenie udziałów w majątku wspólnym nastąpiło z uwzględnieniem stopnia, w którym każdy z nich przyczynił się do powstania tego majątku. Spadkobiercy małżonka mogą wystąpić z takim żądaniem tylko w wypadku, gdy spadkodawca wytoczył powództwo o unieważnienie małżeństwa albo o rozwód lub wystąpił o orzeczenie separacji. Przy ocenie, w jakim stopniu każdy z małżonków przyczynił się do powstania majątku wspólnego, uwzględnia się także nakład osobistej pracy przy wychowaniu dzieci i we wspólnym gospodarstwie domowym (art. 43 § 3 kro).

W sprawie niniejszej nikt z zainteresowanych nie złożył wniosku o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym, zatem zasadnym jest przyjęcie, że udziały obojga uczestników postępowania wynoszą po 1/2 części (art. 43 § 1 kro).

Z ustaleń poczynionych przez Sąd wynika, że wartość całego majątku wspólnego, opisanego w pkt. I orzeczenia została określona na kwotę 130 245,39 zł.

W sprawach nie unormowanych przepisami Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, do podziału majątku wspólnego stosuje się odpowiednio przepisy o dziale spadku, zaś z ich mocy (art. 1035 kc) przepisy o zniesieniu współwłasności. W tej sytuacji odpowiednie zastosowanie znajduje przepis art. 212 § 2 kc stanowiący, że rzecz, która nie daje się podzielić, może być przyznana, stosownie do okoliczności, jednemu ze współwłaścicieli z obowiązkiem spłaty pozostałych.

Dokonując podziału majątku wspólnego Sąd kierował się zgodnym wnioskiem uczestników, aby prawo do lokalu przyznać uczestniczce B. K., jednakże Sąd nie uwzględnił stanowiska L. K. (1), aby na jego rzecz nie zasądzać spłat. Zrzeczenie się przez niego spłat stanowiłoby czynność podjętą z pokrzywdzeniem wierzyciela – wnioskodawcy, zatem Sąd nie mógł dopuścić do takiego sposobu podziału majątku.

Sąd ustalił, że wartość całego majątku dorobkowego uczestników wynosi 130 245,39 zł. Zatem każdemu z uczestników winny przypaść składniki o wartości po 65 122,69 zł. Z treści pkt III orzeczenia wynika, że uczestniczce B. K. przyznano jedyny składnik majątkowy o wartości 130 245,39 zł, a więc cały majątek wspólny, zaś uczestnikowi postępowania o wartości 24 816,64 zł. Dlatego też, stosownie do treści art. 212 § 2 kc, Sąd zasądził tytułem spłaty od uczestniczki postępowania na rzecz B. K. na rzecz uczestnika postępowania L. K. (1) kwotę 51 316,76 zł określając termin jej płatności (art. 212 § 3 kc). Kwota ta została ustalona w ten sposób, że od połowy wartości prawa do lokalu Sąd odjął połowę długu obciążającego oboje małżonków, a który spłaciła B. K. (8759,13 zł) oraz połowę pozostałej do spłaty wierzytelności zabezpieczonej hipoteką na przedmiotowym prawie do lokalu (5046,80 zł). zatem spłata wyniosła 51 316,76 zł (65 122,69 - (...),13 - (...),80 = 51 316,76).

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 520 § 2 kpc rozdzielając je stosunkowo (po połowie) między uczestników postępowania, zarówno w zakresie opłat sądowych, jak też wydatków.

W zakresie kosztów zastępstwa procesowego Sąd dokonał ich wzajemnego zniesienia pomiędzy zainteresowanymi.